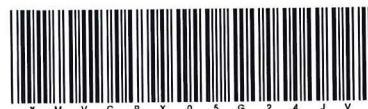

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MVCRX05G24JV
prvotní identifikátor

odbor právní
P.O. BOX 155/P
14021 Praha 4

Č. j. MV-163162-3/P-2020

Praha 21. ledna 2021
Počet listů: 2

Uplatnění nároku na náhradu škody podle krizového zákona – sdělení

Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) obdrželo dne 9.10.2020 žádost o náhradu škody podle ustanovení § 36 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů,

(dále jen „žadatel“).

Ministerstvo sděluje k této žádosti následující:

Na žadatelem uplatněný nárok na finanční plnění nedopadá ustanovení § 36 krizového zákona. Česká republika není povinna požadované plnění žadateli poskytnout.

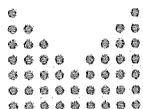
Obsah žádosti

Žadatel se domáhá náhrady škody ve výši 1.200.000 Kč z následujících důvodů:

Žadatel je výrobcem polotovarů pro nábytkářský a stavební průmysl (kuchyňských pracovních desek, stolových desek atp.), které dodává zejména do hobbymarketů a kuchyňských studií. Žadatel tvrdí, že uzavřením hobbymarketů v období od 14.3.2020 do 8.4.2020 a kuchyňských studií v období od 14.3.2020 do 10.5.2020 došlo k zásadnímu poklesu poptávky po jeho produktech následkem přijatých krizových opatření omezujících volný pohyb osob a přítomnost veřejnosti v provozovnách.

Žadateli tedy měl v porovnání s tržbami před vyhlášením nouzového stavu v roce 2020 a za relevantní období roku 2019 ujít zisk ve výši 1.200.000 Kč.

Žadatel se obrátil rovněž na Úřad vlády. Jeho žádost byla postoupena ministerstvu k přímému vyřízení.

Posouzení žádosti

Žadatel uplatňuje nárok na náhradu škody s odkazem na ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona, které stanovuje: „*Stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníčkým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 4) prováděnými podle tohoto zákona.*“

Ministerstvo posoudilo předmětnou žádost žadatele v kontextu ustanovení § 36 krizového zákona a dospělo k závěru, že uvedené ustanovení krizového zákona na krizová opatření vydávaná v souvislosti s pandemií nemoci covid-19 nedopadá. To platí již s ohledem na právní povahu dotčených krizových opatření.

Jak vyplývá z relevantní judikatury, krizová opatření podle krizového zákona mohou mít v závislosti na svém obsahu různou právní povahu - například povahu právního předpisu sui generis, individuálního rozhodnutí či jiného typu zásahu.

Rozlišování právní povahy krizových opatření je přitom zcela klíčové z hlediska existence zákonných předpokladů odpovědnosti státu za škodu v souvislosti s prováděním přijatých krizových opatření.

Ustanovení § 36 krizového zákona se podle názoru ministerstva týká náhrady škody způsobené osobám výhradně v důsledku provádění krizových opatření, která mají individuální povahu a jsou zaměřena vůči konkrétní osobě nebo konkrétní skupině osob. Naopak v případě krizových opatření, která mají povahu právního předpisu sui generis, podle tohoto ustanovení postupovat nelze.

Ustanovení § 36 krizového zákona totiž svým účelem navazuje na princip tzv. zvláštní (nebo též mimořádné) oběti, jehož podstatou je poskytnutí náhrady jednotlivci za nucené individuální obětování jeho konkrétního právního statku ve prospěch celku (společnosti) při provádění krizových opatření.

Nad rámec výše uvedeného lze rovněž podotknout, že i podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR k zákonu č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) stát dokonce neodpovídá za škodu způsobenou právními předpisy, které byly shledány za nezákonné. Tyto závěry je nutné obdobně zohlednit i v souvislosti s namítanými krizovými opatřeními.

Závěr o neaplikovatelnosti ustanovení § 36 krizového zákona na krizová opatření, která mají materiálně povahu právních předpisů sui generis, zmiňuje též právní doktrína. Připuštění objektivní odpovědnosti státu za důsledky krizových opatření s povahou normativních aktů by bylo v našem právním řádu výjimečné a nesystematické. Zákonodárce by totiž výběrově určil jeden typ normativních aktů, u kterých by i v případě jejich zákonnosti připustil existenci odpovědnosti státu za škodu, zatímco u jiných forem normativních opatření by odpovědnostní vztah vůbec nevznikal.

I z okolností přijetí krizového zákona je zřejmé, že zákonodárce v době přijetí předmětné úpravy nepředpokládal, a ani nemohl předpokládat, epidemii takového rozsahu, jaká postihla Českou republiku v roce 2020. Z tohoto pohledu nezbývá než uzavřít, že zákonodárce mířil pouze na nahrazování těch věcných škod, které vznikly při provádění krizových opatření zaměřených vůči konkrétním subjektům, tedy při realizaci individuálních krizových opatření.

Shodně se k odpovědnosti státu za krizová opatření staví rovněž příbuzné právní řády. Například německé soudy ve své recentní rozhodovací praxi judikují, že žadatelé nemají právo na náhradu škody od státu v důsledku krizových opatření, která mají povahu obecných předpisů; taková náhrada má být přiznána pouze v případě konkrétních individuálních opatření.

Uváděná krizová opatření mají materiálně charakter právního předpisu (jsou tzv. jinými právními předpisy, nikoliv individuálními rozhodnutími). Na posuzovaný případ tudíž nelze uplatnit postup dle ustanovení § 36 krizového zákona a již z tohoto důvodu tak není nezbytné posuzovat naplnění dalších zákonných předpokladů pro vznik žadatelem tvrzeného nároku.

Nadto je však nutno obecně uvést, že skutečným původcem případných škod nejsou jednotlivá krizová opatření, ale samotná globální pandemie nemoci covid-19, která zasáhla i Českou republiku. Pandemii jako takovou je nutno považovat za tzv. vyšší moc, jejíž dopady krizová opatření naopak zmírňují.

Ministerstvo si je vědomo tíživé situace, do které se v souvislosti s bojem s pandemií nemoci covid-19 dostala řada ekonomicky aktivních subjektů. Ministerstvo považuje za nejdůležitější prvek kompenzace materiální újmy nejen v podnikatelském sektoru systém vládou schválených nástrojů individuální pomoci. Nelze naopak k tomuto účelu využít ustanovení § 36 krizového zákona, neboť se jedná o speciální a úzce zaměřenou úpravu odpovědnostního vztahu. Stát tedy vzhledem k výše uvedené právní argumentaci nemůže v posuzovaném případě postupovat jinak.

České republice tedy v posuzovaném případě nevznikla povinnost (avšak ani oprávnění) poskytnout žadateli jím požadované plnění a nahradit mu tvrzenou škodu.

JUDr. Ivana Pecháčková
ředitelka odboru právního